

Magnus Henrekson, professor i nationalekonomi
på Institutet för Näringslivsforskning:

Satsningar som kan drabba samhället på många sätt

Ett högriskprojekt som kan resultera i extremt höga elpriser samt en arbetskraftsbrist som drabbar kommuner, företag och hushåll. Magnus Henrekson, professor i nationalekonomi på Institutet för Näringslivsforskning, ser Hybrit som ett politiserat projekt där skattebetalarna tar risken medan eventuella vinster hamnar i andras plånböcker.

På 20 år ska det statliga gruvbolaget LKAB satsa 400 miljarder kronor på att byta ut dagens produktion av järnmalmspellet till koldioxidfri järnsvamp som tillverkas med hjälp av en väldigt stor mängd el och vätgas. Hela Hybritprojektet som LKAB driver tillsammans med ståltillverkaren SSAB (där LKAB är största ägaren) och det statliga energibolaget Vattenfall kan komma att kosta 1 000 miljarder eller mer.

Magnus
Henrekson

Foto: Karl Gabor

Riskerna för berörda kommuner och regioner med det som kallas den största industriella satsningen i Sverige någonsin tycker Magnus Henrekson har belysts dåligt i den lilla debatt som förekommit.

– Att existerande verksamheter kan trängas undan verkar det vara få som bryr sig om. Effekterna kan ju mycket väl bli ett instabilt elsystem, väldigt höga elpriser, svårigheter att hitta arbetskraft samt stigande lönekostnader, säger han.

I stora delar av Norrland har man redan i dag svårt att hitta bland annat lärare och vårdpersonal till den sektor som ska ge de anställda inom industrin en fungerande samhällsservice.

– Inom vården är risken stor att man måste använda sig av ännu mer stafettpersonal som dels är dyrare, dels inte betalar någon skatt i kommunen där de arbetar. Det är förstas inte bra för kommunerna som hoppas på nya skatteintäkter, säger Magnus Henrekson.

Brist på el och arbetskraft påverkar förstas också existerande företag inom andra branscher samt viljan och möjligheterna att starta nya företag.

– Plus att lönerna kommer att drivas upp, vilket även kan påverka inflationen. I sådana här enorma satsningar är löner inte den största kostnaden för de stora industriföretagen, men det är det fortfarande för många mindre företag, inte minst inom tjänstesektorn.

400 000 000 000

Så mycket ska LKAB satsa på Hybrit under 20 år.

”

ALLT ÄR FANTASTISKT
OCH SKAPAR ARBETS-
TILLFÄLLEN ÄNDA FRAM TILL
AVSLUTNINGSDAGEN. SEDAN
KOMMER BAKSMÄLLAN.

Magnus Henrekson anser att Hybridsatsningen som initierades av den förra regeringen har mer politiska än marknadsmässiga förtecken. Ordförande i LKAB är den före detta statsministern Göran Persson och kommunikationsdirektör i samma bolag är Niklas Johansson med ett förflutet som statssekreterare hos Mikael Damberg.

Ännu syns dock inga tecken på att den nya regeringen har en annan inställning till projektet. Tvärtom har energiminister Ebba Busch sagt att Hybrit och liknande projekt är den enda vägen framåt om vi vill minska Sveriges utsläpp av koldioxid.

– Jag tror att det behövs några dåliga nyheter om Hybrit för att regeringen ska kunna dra sig ur på ett snyggt sätt. Men det är inte för sent ännu. Den riktigt farliga fasen, sett ut skattebetalarnas perspektiv, kommer om något år då man enligt planerna ska börja bygga anläggningar, säger Magnus Henrekson.

Han återkommer till den hotande elbristen och effekterna av en sådan.

– Jag tycker inte att man kan starta företag i den här storleken utan att ha någon strategi för elförsörjning eller planer på att själva investera. Det håller inte att bara kräva att samhället ska fixa all el. Vi har ju redan sett exempel på vad elbristen kan ställa till med. Ett sådant är Pågen i Malmö som för några år sedan inte kunde expandera sin bageriverksamhet och elbristen hotar också bostadsbyggandet, säger Magnus Henrekson.

Han jämför Hybrit med att arrangera ett OS:
– Allt är fantastiskt och skapar arbetstillfällen ända fram till avslutningsdagen. Sedan kommer baksmällan.